

Ympäristöluvat

Asia

Hallintopakko vesilain mukaisen luvan hakemisen velvoittamiseksi koskien energiakaivojen rakentamista kiinteistölle Rintala 421-401-224-0, Lestijärvi

Hakija

Etelä-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, Ympäristö ja luonnonvarat -vastuualue

Vastapuoli

Lestijärven kunta

Viranomaisen toimivalta

Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto on vesilain (587/2011) 1 luvun 7 §:n 1 momentin nojalla toimivaltainen lupaviranomainen käsittelemään lain 14 luvun 4 §:ssä tarkoitetun hakemuksen.

Hallintopakkohakemus

2.1 Asian taustaa

Lestijärven kunta on porauttanut kuusi energiakaivoa Lestijärven koulun ja päiväkodin sekä uuden tekojääradan tarpeita varten osoitteessa Lestintie 40. Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus pyysi 10.11.2020 kunnalta selvitystä rakennetuista kaivoista ja kunta toimitti selvityksensä 14.12.2020. Energiakaivojen poraaminen on sisältynyt koulun ja päiväkodin 7.10.2019 myönnettyyn rakennuslupaun. Tekninen lautakunta ei katsonut tarpeelliseksi pyytää Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksen lausuntoa.

Energiakaivot on porattu 5.-9.10.2020. Kaivot sijaitsevat Parannankankaan vedenhankintaa varten tärkeällä 1-luokan pohjavesialueella, pohjaveden muodostumisalueella. Näistä yksi sijaitsee hieman pohjaveden muodostumisalueen rajan ulkopuolella. Maaperäkartan 1:20 000 mukaan kaikki kuusi kaivoa sijaitsevat kuitenkin hiekkamaaperällä (Hk, RT-luokitus). Kunnan selvityksen mukaan kallio olisi 18 m syvyydellä maanpinnasta. Porausraportista maapeitteen paksuustieto kuitenkin puuttuu. Suojaputken pituus ilmoitetaan porausraportissa olevan 6 x 21 m. Kallioporausta ilmoitetaan olleen 179 m/reikä, joten tämän mukaan voi päätellä, että maapeitettä olisi ollut noin 20 m. Pohjavesipinnan korkeutta ei ole ilmoitettu porausraportissa. Kunnan selvityksen mukaan pohjavesipinta olisi järven pinnan tasossa, mutta tälle tiedolle ei esitetä lähdettä tai perusteluita. Lämmönke-ruuneste on porausraportin mukaan Naturet strong 29 %.

Kunnan lähettämän selvityksen perusteella Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus arvioi, että energiakaivojen rakentamissuunnitelmista olisi tullut pyytää ELY-keskuksen lausunto. Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksen näkemyksen mukaan energiakaivojen rakentaminen pohjaveden muodostumisalueelle voi aiheuttaa vesilain 3 luvun 2 §:n mukaisia pohjavesivaikutuksia. Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus antoi 16.2.2021 Lestijärven kunnalle kehotuksen hakea energiakaivoille vesilain mukaista lupaa aluehallintovirastosta. Kehotukseen ei sisältynyt määräaika.

Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus ja Lestijärven kunta neuvottelivat asiasta 15.6.2022. Neuvottelussa sovittiin, että kunta hakee energiakaivoille lupaa vuoden 2022 loppuun mennessä, mikä on myös kirjattu neuvottelumuistioon. Asiasta järjestettiin toinen neuvottelu 20.12.2022. Kunnan kanta

vesilain mukaisen luvan hakemiseen jäi neuvottelussa avoimeksi. Määräaika luvan hakemiseen säilyi vuoden 2022 loppuun. Lestijärven kunta ilmoitti 30.12.2022 sähköpostitse Etelä-Pohjanmaan ELY-keskukselle, että se ei noudata kehotusta hakea energiakaivoille vesilain mukaista lupaa, koska luvan edellyttämiselle ei kunnan näkemyksen mukaan ole perusteita.

2.2 Vaatimukset

Etelä-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen (ELY-keskus) ympäristö ja luonnonvarat -vastuualue vesilain 14 luvun 1§:n 1 momentin mukaisena valtion valvontaviranomaisena on 23.2.2023 Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirastossa vireille panemassaan hallintopakko-hakemuksessa vaatinut, että Lestijärven kunta velvoitetaan hakemaan vesilain mukainen lupa energiakaivoille, jotka Lestijärven kunta on rakentanut omistamalleen kiinteistölle Rintala 421-401-224-0. Lestijärven kunnan on laitettava asianmukainen, aluehallintoviraston ohjeistuksia noudattava lupahakemus vireille lupaviranomaisessa viimeistään kuuden (6) kuukauden kuluessa siitä, kun aluehallintovirasto on antanut asiassa hallintopakkoapäätöksen.

ELY-keskus vaatii, että veloitteen noudattamisen tehosteeksi asetetaan määrältään 50 000 euron suuruinen uhkasakko.

2.3 Perusteet hallintopakko-hakemukselle

Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus on hallintopakko-hakemusta koskevissa perusteluissaan todennut, että ELY-keskus on 16.2.2021 antanut Lestijärven kunnalle kehotuksen hakea toimenpiteelle vesilain mukainen lupa. Lestijärven kunta on 30.12.2022 ilmoittanut, ettei se aio noudattaa ELY-keskuksen kehotusta vesilain mukaisen luvan hakemisessa.

Energiakaivojen rakentaminen ja käyttö voi vaikuttaa Parannankankaan vedenhankintaa varten tärkeän pohjavesiesiintymän käyttökelpoisuuteen heikentämällä pohjaveden laatua.

KHO on linjannut vuosikirjapäätöksessään KHO 2015:150, että vesitaloushankkeen luvanvaraisuutta koskevan vesilain 3 luvun 2 §:n mukaan luvanvaraisen muutoksen kohteena voi olla myös pohjaveden laatu. Lisäksi 1 momentin 2 kohdassa tarkoitetut haitalliset muutokset pohjavesiesiintymän tilassa voivat viitata muutoksiin niin pohjavesien määrällisessä kuin kemiallisessa tilassakin. Pykälän 1 momentin 5 kohdan perusteella lämpökaivokentän rakentamiseen yhdyskunnan vedenhankintakäytössä olevalla pohjavesialueella voidaan edellyttää lupaa mahdollisen suoja-alueen rajauksesta riippumatta.

Hallintopakkohakemuksen käsittely

3.1 Selitys

Lestijärven kunta on toimittanut 4.5.2023 selityksensä hallintopakkohakemuksen vuoksi. Selityksessä on todettu seuraavaa:

Hankkeen kuvaus

Lestijärven tekninen lautakunta on 7.10.2019 tekemällään päätöksellä myöntänyt Lestijärven kunnalle rakennusluvan koulun/päiväkodin rakentamiseen. Lupa on lainvoimainen. Hanke sisältää kuuden energiakaivon rakentamisen. Tekninen lautakunta on kunnan hallintosäännön mukainen maankäyttö- ja rakennuslain mukainen kunnan rakennusvalvontaviranomainen ja lain kuntien ympäristönsuojelun hallinnosta 5 §:n mukainen ympäristönsuojeluviranomainen.

Energiakaivot on rakennettu lokakuussa 2020.

Asian aikaisemmat vaiheet

ELY-keskus on 16.2.2021 päivätyllä kirjeellä kehottanut Lestijärven kuntaa hakemaan vesilain mukaisen luvan puheena oleville energiakaivoille. Kehotus ei sisältänyt määräaikaa. Asiaa koskevan neuvottelun muistioon 17.6.2022 ELY-keskus on kirjannut hakemuksen jättämisen määräajaksi 31.12.2022. Lestijärven kunta on 30.12.2022 sähköpostitse ilmoittanut ELY-keskukselle, että se ei noudata kehotusta, koska luvan edellyttämislle ei ole perusteita.

Lainsäädäntö ja ohjeistus sekä niiden soveltaminen

Maankäyttö- ja rakennuslaki

Energiakaivojen rakentaminen edellyttää maankäyttö- ja rakennuslain mukaan rakennusluvan tai toimenpideluvan. Puheena olevassa tapauksessa uuden koulun lämmitysmuoto on ratkaistu rakennusluvan yhteydessä.

Vesilaki

Vesilain 1 luvun 7 §:n mukaan ELY-keskus (valtion valvontaviranomainen) ja kunnan ympäristönsuojeluviranomainen toimivat lain valvontaviranomaisina. Viranomaiset ovat toimivallassaan samanarvoisia eikä ELY-keskus ole lain mukaan kunnan ympäristönsuojeluviranomaiseen nähden ylempi viranomainen.

Energiakaivojen rakentaminen ei kuulu vesilain 3 luvun 3 §:ssä lueteltuihin aina luvanvaraisiin vesitaloushankkeisiin. Energiakaivohankkeen

sijoittuessa luokitellulle pohjavesialueelle, vesitalousluvan tarve ratkaistaan vesilain 3 luvun 2 §:n nojalla. Vesitalousluvan tarpeen ratkaisee vesilain valvontaviranomainen eli ELY-keskus tai kunnan ympäristönsuojeluviranomainen. Puheena olevassa tapauksessa rakennusluvan myöntänyt viranomainen on myös ympäristönsuojeluviranomainen.

Kehotus 16.2.2021

Kehotuksesta ei käy ilmi minkä vesilain kohdan nojalla kehoitus on annettu eikä siitä käy ilmi minkä vesilain pykälän nojalla vesitalouslupaa olisi haettava jälkikäteen. Kehotus ei sisällä lainkaan viittausta vesilakiin, vaikka vesilain mukaista lupaa kehoitetaan hakemaan. Ainoana perusteluna on viittaus Ympäristöministeriön 1.12.2022 päivättyyn ohjeeseen, joka ei koske vesitalousluvan hakemista takautuvasti.

ELY-keskus katsoo kehotuksessaan, että energiakaivojen rakentamissuunnitelmista olisi tullut pyytää ELY-keskuksen lausunto. Tämä ei kuitenkaan perustu mihinkään maankäyttö- ja rakennuslain tai vesilain kohtaan eikä ELY-keskus ole vaatimusta perustellutkaan millään lain kohdalla.

Hallintopakkohakemus

Lestijärven kunta toteaa, että koulun rakennuslupa lämmitysjärjestelmiin on aikanaan lakien mukaisesti ja lainvoimaisesti ratkaistu. ELY-keskus ei ole lupaprosessin suhteen tuonut esille muuta virheeksi katsomaansa, kuin että energiakaivojen rakentamissuunnitelmista olisi tullut pyytää ELY-keskuksen lausunto. Tämän lausuntomenettelyn tarve taas ei perustu mihinkään maankäyttö- ja rakennuslain tai vesilain kohtaan.

ELY-keskus ei ole tuonut hakemuksessaan esille, miten energiakaivojen rakentaminen ja käyttö voisi vaikuttaa Parannankankaan pohjavesiesiintymän käyttökelpoisuuteen. Lestijärven kunnan vedenhankinta perustuu energiakaivojen kanssa samalla pohjavesialueella sijaitsevaan Pikku-Kannuksen vedenottamoon. Energiakaivojen ja vedenottamon välinen etäisyys on noin 1,4 km. Hanke ei sijoitu pohjavesialueen suojelusuunnittelun yhteydessä määritellylle vedenottamon suoja-alueelle.

Lestijärven kunnan vahva intressi niin puheena olevassa kuin muissakin hankkeissa on, että kunnan vedenhankintaa ei kunnan omalla toiminnalla vaaranneta.

Lestijärven kunta katsoo, että hallintopakkohakemus on perusteettomana hylättävä.

3.2 Lausunnot

Aluehallintovirasto on pyytänyt Lestijärven kunnan rakennusvalvontaviranomaiselta ja ympäristönsuojeluviranomaiselta lausunnon hakemuksen ja annetun selityksen vuoksi. Asiasta ei annettu lausuntoja.

3.3 Vastaselitys

Aluehallintovirasto on varannut hakijalle tilaisuuden vastaselityksen antamiseen asiassa annetun selityksen vuoksi. Vastaselityksessä on todettu seuraavaa:

Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus katsoo, että rakennusluvan myöntämisen yhteydessä kunnan olisi tullut selvittää vesilain mukaisen luvan tarve rakennettaessa energiakaivoja pohjavesialueelle. Lestijärven kunta ei ole selityksessään tai asian aiemmissa vaiheissa tuonut ilmi, että ennen rakentamiseen ryhtymistä olisi selvitetty vesilain mukaisen luvan tarvetta tai tehty luvantarvearviota.

Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus katsoo, että hanke tarvitsee vesilain mukaisen luvan, koska siitä voi aiheutua vesilain 3 luvun 2 §:ssä tarkoitettuja pohjavesivaikutuksia. Vaikka Lestijärven tekninen lautakunta ei rakennuslupaa myöntäessään ole vaatinut vesilain mukaista lupaa, se ei poista luvantarvetta, jos hankkeesta voi aiheutua luvanvaraisia vaikutuksia.

Viimeaikainen lupa- ja oikeuskäytäntö ohjaa vesilain valvontaviranomaisia ja viimeaikaisessa lupa- ja oikeuskäytännössä pohjavesialueelle sijoittuvat energiakaivot ovat pääsääntöisesti vaatineet vesilain mukaisen luvan. ELY-keskus katsoo myös, että mikäli kunnan ympäristönsuojeluviranomainen olisi arvioinut hankkeen vesilain mukaisen luvan tarpeen, sen olisi tullut ottaa huomioon KHO:n vuosikirjapäätökset (mm. KHO:2015:150 ja KHO:2019:37) ja vaatia hankkeelta vesilain mukaista lupaa.

Vesilain 3 luvun 2 §:ssä luvanvaraiseksi on säädetty vedenhankintaa varten tärkeän pohjavesiesiintymän pohjaveden käyttökelpoisuuden huononeminen yleisesti eikä vain nykyisen vedenoton näkökulmasta. Hankkeesta pohjaveden laadulle aiheutuvaa riskiä on myös pidetty oikeuskäytännössä merkityksellisenä, vaikka vedenhankintaa varten soveltuvaa pohjavettä ei tällä hetkellä edes käytettäisi vedenhankintaan. Vesilain mukaisen luvan hakemiseen edellyttämisen kannalta merkitystä ei ole sillä, ettei hanke sijoitu pohjavesialueen suojelusuunnitelman laatimisen yhteydessä arvioidulle Pikku-Kannuksen vedenottamon ohjeelliselle lähisuojavyöhykkeelle.

ELY-keskuksen tehtäviin kuuluu valvoa yleistä etua ympäristö- ja vesiasi-oissa (laki elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista 897/2009 3 §). ELY-keskus katsoo, että yleisen edun valvontatehtävän nojalla ELY-keskus

voi velvoittaa hakemaan hankkeelle vesilain mukaisen luvan myös takautuvasti, koska energiakaivohanke ei ole ollut ELY-keskuksen tiedossa valmisteluajanaan. Rakennuslupapäätöksiä ei lähetetä tiedoksi ELY-keskukseen eivätkä ne ole nähtävillä kunnan internet-sivuilla, joten ELY-keskuksella ei ole ollut mahdollisuutta tutustua myönnettyyn rakennuslupaan valitusajana. Lestijärven kunta ei myöskään ollut energiakaivojen sijoittamista koskien muutoin yhteydessä ELY-keskukseen ennen rakentamiseen ryhtymistä.

Lestijärven kunta selityksessään vetoaa siihen, että lausuntomenettelyn tarve ei perustu mihinkään maankäyttö- ja rakennuslain tai vesilain kohtaan. Lausuntopyyntömenettely on kuitenkin vakiintunut viranomaisten välisen yhteistyön muoto (hallintolaki 10 §) vesilain mukaisen luvan tarpeen arvioinneissa. Hallintolain mukaan viranomaisen on toimivaltansa rajoissa ja asian vaatimassa laajuudessa avustettava toista viranomaista tämän pyynnöstä hallintotehtävän hoitamisessa sekä muutoinkin pyrittävä edistämään viranomaisten välistä yhteistyötä.

Lestijärven kunta on pyytänyt kuntalaisten maalämpöhankkeista Etelä-Pohjanmaan ELY-keskukselta lausuntoa vesilain mukaisen luvan tarpeen arvioimiseksi ainakin vuosina 2013 ja 2020, joten lausuntopyyntömenettely siinä on ollut käytössä myös Lestijärven kunnassa. Erityisesti kunnan oman rakennushankkeen kyseessä ollessa olisi päätöksenteon läpinäkyvyyden vuoksi tullut kysyä ulkopuolisen viranomaisen (ELY-keskus) kanta vesilain mukaisen luvan tarpeesta.

Aluehallintoviraston ratkaisu

4.1 Asiaratkaisu

Aluehallintovirasto hyväksyy hallintopakkehakemuksen.

4.1.1 Päävelvoite

Aluehallintovirasto määrää Lestijärven kunnan kiinteistön Rintala 421-401-224-0 omistajana hakemaan kiinteistölle rakennetuille kuudelle energiakaivolle vesilain mukaisen luvan kuuden kuukauden kuluessa tämän päätöksen lainvoimaiseksi tulosta.

4.1.2 Uhka

Aluehallintovirasto asettaa päävelvoitteen täyttämiseksi velvoitetulle juoksevan uhkasakon, jonka peruserän suuruus on 20 000 euroa ja lisäerän suuruus 10 000 euroa. Uhkasakkojakso on kaksi kuukautta.

4.1.3 Uhkasakon tuomitseminen

Jos päävelvoitetta ei ole noudatettu asetettuun määräpäivään mennessä, aluehallintovirasto päättää uhkasakon tuomitsemisesta uhkasakkolain (1113/1990) 10 §:n perusteella eri hakemuksesta. Sakon määrä lisääntyy lisäerällä jokaiselta uhkasakkojaksolta, jonka kuluessa päävelvoitetta ei ole noudatettu.

4.2 Perustelut

4.2.1 Sovelletut oikeusohjeet

Vesilain 1 luvun 7 §:n 2 momentin mukaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (*valtion valvontaviranomainen*) ja kunnan ympäristönsuojeluviranomainen toimivat tässä laissa tarkoitettuina valvontaviranomaisina.

Vesilain 3 luvun 2 §:n 1 momentin mukaan vesitaloushankkeella on oltava lupaviranomaisen lupa, jos se voi muuttaa muun muassa pohjaveden laatua tai määrää, ja tämä muutos aiheuttaa pohjavesiesiintymän tilan huononemista (2 kohta) taikka olennaisesti vähentää tärkeän tai muun vedenhankintakäyttöön soveltuvan pohjavesiesiintymän antoisuutta tai muutoin huonontaa sen käyttökelpoisuutta taikka muulla tavalla aiheuttaa vahinkoa tai haittaa vedenotolle tai veden käytölle talousvetenä (5 kohta).

Vesilain 14 luvun 1 §:n 1 momentin mukaan valtion valvontaviranomainen ja kunnan ympäristönsuojeluviranomainen valvovat tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten noudattamista.

Vesilain 14 luvun 1 §:n 1 momenttia koskevien yksityiskohtaisten perustelujen (hallituksen esitys eduskunnalle vesilainsäädännön uudistamiseksi, HE 277/2009 vp.) mukaan vesilain valvontaviranomaisilla on rinnakkainen ja toisistaan riippumaton toimivalta laillisuusvalvontaa koskevissa asioissa.

Vesilain 14 luvun 2 §:n mukaan, jos vesilakia tai sen nojalla annettuja säännöksiä tai määräyksiä ei ole noudatettu, valvontaviranomaisen on asian laatu huomioon ottaen

- 1) kehotettava lopettamaan säännösten tai määräysten vastainen menettely;
- 2) pantava vireille 4 §:ssä tarkoitettu hallintopakkoasia;
- 3) ilmoitettava asiasta poliisille esitutkintaa varten, jollei tekoa ole olosuhteet huomioon ottaen pidettävä vähäisenä.

Vesilain 14 luvun 4 §:n 1 momentin mukaan, jos joku rikkoo vesilakia taikka sen nojalla annettua säännöstä tai määräystä, lupaviranomainen voi

- 1) kieltää häntä jatkamasta tai toistamasta säännöksen tai määräyksen vastaista menettelyä,
- 2) määrätä hänet täyttämään velvollisuutensa
- 3) määrätä hänet oikaisemaan sen, mitä säännösten tai määräysten vastaisesti on tehty.

Vesilain 14 luvun 8 §:n 1 momentin mukaan viranomaisen on tehostettava, jollei se ole ilmeisen tarpeetonta, 4 tai 6 §:n nojalla antamaansa kieltoa tai määräystä uhkasakolla tai uhalla, että tekemättä jätetty toimenpide teetetään laiminlyöjän kustannuksella tai toiminta keskeytetään.

Pykälän 2 momentin mukaan, jollei tästä laista muuta johdu, uhkasakkoa, teettämisuuhkaa ja keskeyttämisuuhkaa koskevaan asiaan sovelletaan, mitä uhkasakkolaissa (1113/1990) säädetään.

4.2.2 Asiassa saatu selvitys ja kysymyksenasettelu

Asiassa on kiistatonta, että Lestijärven kunta on rakennuttanut kuusi energiakaivoa Lestijärven koulun ja päiväkodin sekä tekojääradan tarpeita varten omistamalleen kiinteistölle Rintala 421-401-224-0 lokakuussa 2020.

Energiakaivot sijoittuvat Parannankankaan 1-luokan vedenhankintaa varten tärkeälle pohjavesialueelle (tunnus 1042102). Vesienhoidon toimenpideohjelman 2022–2027 (Etelä-Pohjanmaa, Pohjanmaa ja Keski-Pohjanmaa) mukaan Parannankankaan pohjavesialueen kokonaispinta-ala on 8,92 km² ja muodostumisalueen pinta-ala 6,05 km². Pohjavesialueen määrällinen tila on hyvä ja kemiallisen tilan osalta alue on selvityskohde. Pohjavesialueen riskeiksi on ilmoitettu asutus, pilaantuneet maa-alueet, peltoviljely ja kotieläintalous.

Etelässä Parannankangas rajoittuu Lehtosenjokeen ja Kasalankankaan vedenhankintaa varten tärkeään pohjavesialueeseen (tunnus 1042103). Itäpuolelta muodostuma rajoittuu Lestijärveen ja pohjoisessa Latometsän vedenhankintaa varten tärkeään pohjavesialueeseen (tunnus 1042104).

Parannankankaan pohjavesialueella sijaitsee Lestijärven kunnan Pikku-Kannuksen ja Parannan vedenottamot. Hakemuksen perusteella Pikku-Kannuksen vedenottamo sijaitsee noin 1,4 km etäisyydellä ja Parannan vedenottamo noin 3,2 km etäisyydellä kaakkoon hankealueelta. Lestijärven kunnan selityksen mukaan hankealue ei sijoitu vedenottamon suoja-alueelle.

Hakemusasiakirjoissa olevan pohjavesialuekartan mukaan pohjavettä virtaa Lestijärven kirkonkylän, jossa myös hankealue sijaitsee, suunnalta sekä etelään että pohjoiseen. Hakemusasiakirjoihin liitettyssä kunnan 7.12.2020 lausunnossa on esitetty, että pohjavesi voisi virrata energiakaivojen alueelta Lestijärven suuntaan. Asiassa ei kuitenkaan ole esitetty tarkempaa

selvitystä vedenjakajan sijainnista kyseisellä alueella. Pohjaveden virtaus-suunta alueella ei ole siten yksityiskohtaisesti tiedossa, mutta pohjavesi virtaa Lestijärven kirkonkylän suunnalta ainakin osin myös kohti Pikku-Kannuksen vedenottamoa.

Hakemuksen mukaan viisi energiakaivoa sijoittuu varsinaiselle pohjaveden muodostumisalueelle ja yksi hieman pohjaveden muodostumisalueen ulkopuolelle.

Hakemusasiakirjojen perusteella energiakaivojen syvyys on 200 m. Kallio-porausta on tehty 179 m syvyyteen ja suojaputken pituus on 21 m. Lämmönkeruuneste on hakemuksen mukaan Naturet strong 29 %.

Hakemusasiakirjoihin liitetyn kunnan 7.12.2020 lausunnon mukaan pohjavesipinta on järven vedenpinnan korkeudessa. Muuta selvitystä pohjaveden pinnan korkeudesta ei ole esitetty.

Vesilain mukaisessa hallintopakkoasiassa on aluehallintovirastossa ensisijaisesti ratkaistavana, onko vesilakia tai sen nojalla annettua säännöstä tai määräystä rikottu, eli olisiko Lestijärven kunnan tullut hakea energiakaivojen toteuttamiseen vesilain mukainen lupa.

4.2.3 Asian arviointi ja johtopäätökset

Vesilain mukaisina valvontaviranomaisina toimivat ELY-keskus valtion valvontaviranomaisena sekä kunnan ympäristönsuojeluviranomainen (vesilaki 1 luku 7 § 2 mom.), jotka tekevät myös vesilain mukaisen luvantarpeen harkintaa. Lisäksi energiakaivohankkeen toteuttajalla on velvollisuus etukäteen selvittää, millaisia lupia hankkeen toteuttaminen vaatii.

Energiakaivohankkeet eivät kuulu vesilain 3 luvun 3 §:ssä lueteltuihin aina luvanvaraisiin hankkeisiin, vaan niiden luvan tarve arvioidaan vesilain 3 luvun 2 §:n mukaisten vaikutustensa perusteella tapauskohtaisen harkinnan perusteella. Luvantarpeeseen vaikuttavat esimerkiksi energiakaivojen sijoittuminen pohjavesialueella sekä esitetyt tekniset ratkaisut. Aluehallintoviraston käsityksen mukaan luokitelluilla pohjavesialueilla on yleensä vaadittu energiakaivoille vesilain mukaista lupaa.

Energiakaivohankkeissa mahdollisia pohjaveteen vaikuttavia riskitekijöitä ovat esimerkiksi kaivojen porausvaihe ja siinä tapahtuvat mahdolliset polttoaine- tai öljyvuodot, mahdolliset lämmönsiirtonesteen vuodot laitteiden tai putkien rikkoutuessa sekä maaperässä olevat mahdolliset haitta-aineet. Mahdollisten vaikutusten tunnistamiseksi tai niiden pois sulkemiseksi täytyy tuntea muun muassa ko. pohjavesialueen maa- ja kallioperän olosuhteet, pohjaveden pinnankorkeudet ja virtaussuunnat, pohjavesialueen vedenottamot ja niiden vaikutusalueet sekä muu vedenkäyttö, alueella

mahdollisesti tiedossa olevat haitta-aineet sekä energiakaivojen rakenne ja sijoittuminen alueella.

Valtion valvontaviranomaisena toimiva ELY-keskus on katsonut, että hankkeen toteuttaminen vaatii vesilain mukaisen luvan. Asiassa ei ole esitetty selvitystä tai väitettä siitä, että hankkeesta olisi aiheutunut pohjavedelle haitallisia muutoksia. Toisaalta asiakirjoista ei ilmene, että asiassa olisi laadittu riittävää selvitystä tai arviota mahdollisten pohjavesivaikutusten tunnistamiseksi tai niiden poissulkemiseksi energiakaivohankkeessa. Kun otetaan huomioon hankealueen sijainti vedenottokäytössä olevalla Parannankankaan 1-luokan pohjavesialueella sekä pohjaveden mahdolliset virtausuunnat alueella suhteessa energiakaivohankkeiden riskitekijöihin, aluehallintovirasto katsoo, että energiakaivojen rakentaminen ja käyttö saattavat aiheuttaa vesilain 3 luvun 2 §:n 1 momentissa tarkoitettuja muutoksia pohjaveden laadussa ja/tai määrässä ja nämä muutokset saattavat aiheuttaa saman pykälän ensimmäisen momentin 2 ja 5 kohdissa tarkoitettuja vaikutuksia. Näin ollen energiakaivojen rakentamiseen ja käyttöön olisi tullut olla vesilain mukainen lupa, ja perusteet hallintopakkohakemuksen hyväksymiselle ovat siten olemassa. Selvytyksen vuoksi aluehallintovirasto toteaa, että vesilain mukaista lupaa voidaan edellyttää mahdollisten vedenottamoiden suoja-alueiden rajauksista riippumatta.

Vesilain mukaiseen lupahakemukseen on sisällytettävä tarvittavassa laajuudessa vesilain 11 luvun 3 § sekä valtioneuvoston vesitalousasioista antaman asetuksen 1 luvun 1, 2 ja 4 § pykälissä esitetyt tiedot/selvitykset. Lupamenettelyssä tutkitaan hankkeen vaikutukset, arvioidaan hankkeesta aiheutuvat hyödyt ja edunmenetykset sekä luvan myöntämisen edellytykset. Lupamenettelyssä kuullaan myös muut tarvittavat viranomaiset sekä asianosaiset, kuten mahdolliset lähialueen yksityiskaivojen omistajat. Mikäli lupa myönnetään, annetaan tarvittavat hanketta koskevat lupamääräykset muun muassa hankkeesta mahdollisesti aiheutuvien haittojen vähentämiseksi.

Lestijärven kunta on selityksessään tarkemmin ilmenevin tavoin vedonnut ELY-keskuksen hallintopakkohakemuksesta edeltävään menettelyyn, kunnan toimivaltaan vesilain mukaisena valvontaviranomaisena sekä energiakaivoille myönnettyyn maankäyttö- ja rakennuslain mukaiseen lupaan.

Kuten edellä on todettu, asiassa on kyse vesilain mukaisen hallintopakkoasian käsittelystä ELY-keskuksen hakemuksen johdosta. ELY-keskus on vesilain 1 luvun 7 §:n 2 momentin ja 14 luvun 1 §:n 1 momentin mukaan vesilain valvontaviranomainen ja voi vesilain 14 luvun 2 §:n perusteella laittaa vireille vesilain mukaisen hallintopakkoasian lupaviranomaisessa. ELY-keskuksen ja kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen toimivalta vesilain valvontaa koskevissa asioissa on rinnakkaista ja toisistaan riippumatonta, joten ELY-keskus on toimivaltainen tekemään vesilain mukaisen

hallintopakkehakemuksen tai ryhtymään muihin vesilain valvontatoimenpiteisiin riippumatta kunnan ympäristönsuojeluviranomaisten tekemistä ratkaisuksista.

Lisäksi aluehallintovirasto toteaa, että vesitalouslupa ja maankäyttö- ja rakennuslain mukainen rakennus- tai toimenpidelupa ovat erillisiä lupia, joita lainsäädännön mukaan käsitellään erikseen. Hankkeen lainvoimainen rakennuslupa ei poista vesilain mukaisen luvan tarvetta eikä asiassa esitetyillä rakennusluvalla koskevilla seikoilla ole tämän vesilain mukaisen hallintopakkoasian ratkaisun kannalta merkitystä. Maankäyttö- ja rakennuslain mukaisessa luvassa ei voida tutkia hankkeen mahdollisia vaikutuksia pohjavedeen, vaan ne voidaan tutkia ainoastaan vesilain mukaisessa lupakäsittelyssä.

4.2.4 Uhkasakon määrääminen

Aluehallintovirasto katsoo, että uhkasakon määrääminen päävelvoitteen tehosteeksi on tarpeen. Uhkasakon peruserän suuruudeksi aluehallintovirasto on harkinnut 20 000 euroa ja lisäerän suuruudeksi 10 000 euroa. Uhkasakon määrää harkittaessa on otettu huomioon päävelvoitteen laatu ja laajuus sekä velvoitetun maksukyky. Asetettuja aikamääreitä annettaessa on otettu huomioon, että asiassa ei ole esitetty selvitystä tai edes väitettä siitä, että hankkeesta olisi aiheutunut pohjavedelle haitallisia muutoksia.

Mikäli päävelvoitetta ei noudateta asetetussa määrääjassa ja noudattamatta jättämiseen ei ole pätevää syytä, aluehallintovirasto voi tuomita uhkasakon maksettavaksi uhkasakkolain (1113/1990) 10 §:n mukaisesti eri hakemuksesta.

Ilmoitusvelvollisuus ja rekisteröinti

Lestijärven kunnan on kiinteistön 421-401-224-0 omistus- tai käyttöoikeuden luovuttaessaan uhkasakkolain 18 §:n mukaisesti ilmoitettava luovutuskirjaan otetuilla maininnoilla tai muutoin todisteellisesti luovutuksensaajalle tällä päätöksellä määrätystä päävelvoitteesta ja asetetusta uhkasakosta sekä ilmoitettava aluehallintovirastolle luovutuksensaajan nimi ja osoite.

Aluehallintovirasto lähettää uhkasakkolain 19 §:n nojalla päävelvoitteesta ja sen tehosteeksi asetetusta uhasta ilmoituksen Maanmittauslaitokselle merkinnän tekemiseksi kiinnityksistä pidettävään rekisteriin Lestijärven kunnassa sijaitsevan kiinteistön 421-401-224-0 kohdalle.

Etelä-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen ympäristö ja luonnonvarat -vastualueen on lähetettävä Maanmittauslaitokseen vastaava ilmoitus asiaa koskevista myöhemmistä päätöksistä ja päävelvoitteen täyttämistä.

Sovelletut säännökset

Vesilain (587/2011) 1 luvun 7 §, 3 luvun 2 § sekä 14 luvun 1, 2, 4 ja 8 §:t
UHKasakkolain (1113/1990) 6, 7, 8, 9, 18 ja 19 §:t

Käsittelymaksu

Maksutta.

Viranomaisen aloitteesta vireille pannun asian käsittelystä ei vesilain 18 luvun 12 §:n nojalla peritä maksua.

Tiedottaminen

8.1 Päätös saantitodistuksella

Lestijärven kunta

8.2 Päätös sähköisesti

Etelä-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, ympäristö ja luonnonvarat -vastuualue
Lestijärven kunnan ympäristönsuojeluviranomainen
Lestijärven kunnan rakennusvalvontaviranomainen
Suomen ympäristökeskus

Muutoksenhaku

Päätökseen saa hakea muutosta Vaasan hallinto-oikeudelta valittamalla.

Liite

Valitusosoitus

Asian käsittelijät

Asian ovat ratkaisseet ympäristöylitarkastaja Tanja Honkela ja ympäristökemisti Sanni Rantanen. Asian on esitellyt ympäristöylitarkastaja Assi Teittinen.

Asiakirja on hyväksytty sähköisesti. Merkintä sähköisestä hyväksymisestä on asiakirjan viimeisellä sivulla.

VALITUSOSOITUS

Tähän aluehallintoviraston päätökseen tai siitä perittävään maksuun voi hakea muutosta kirjallisella valituksella. Valituksen saa tehdä sillä perusteella, että päätös on lainvastainen.

Asian käsittelystä hallinto-oikeudessa voidaan periä oikeudenkäyntimaksu siten kuin [tuomioistuinmaksulaissa \(1455/2015\)](#) ja oikeusministeriön asetuksessa tuomioistuinmaksulain 2 §:ssä säädettyjen maksujen tarkistamisesta (1122/2021) säädetään. Maksun suuruus on 270 euroa. Tuomioistuinmaksulaissa on erikseen säädetty tapauksista, joissa maksua ei peritä. Tarkempia tietoja maksuista saa hallinto-oikeudesta.

Toimi näin

Jos haet muutosta aluehallintoviraston päätökseen, tee kirjallinen valitus Vaasan hallinto-oikeuteen.

Tee valitus **viimeistään 30 päivän kuluessa** siitä, kun aluehallintoviraston päätös on saatu tiedoksi.

- Kun määräaika lasketaan, sitä päivää, kun päätös on saatu tiedoksi, ei oteta lukuun.
- Jos määräajan viimeinen päivä on pyhäpäivä, itsenäisyyspäivä, vapunpäivä, jouluaatto, juhannusaatto tai arkilauantai, määräaika päättyy ensimmäisenä arkipäivänä sen jälkeen.
- Jos päätös on lähetetty kirjeenä, tiedoksisaannin katsotaan tapahtuneen viimeistään seitsemäntenä (7.) päivänä siitä, kun aluehallintovirasto on lähettänyt kirjeen. Selvitä kirjallisesti, jos näin ei ole jostakin syystä tapahtunut.
- Jos päätös on lähetetty sähköisenä viestinä, tiedoksisaannin katsotaan tapahtuneen kolmantena (3.) päivänä viestin lähettämisestä, jollei muuta näytetä.
- Jos päätös on saatu tiedoksi jollakin muulla tavalla, tiedoksisaantipäivän osoittaa tiedoksiantotodistus, saantitodistus tai haastetiedoksiannosta annettu todistus.
- Sijaistiedoksiannossa katsotaan, että päätös on saatu tiedoksi kolmantena (3.) päivänä siitä, kun sijaistiedoksianto koskeva tiedoksiantotodistus on annettu.
- Asian katsotaan tulleen viranomaisen tietoon jo kirjeen saapumispäivänä.

Ilmoita valituksessa

- valittajan nimi, postiosoite, puhelinnumero ja muut tarpeelliset yhteystiedot, kuten sähköpostiosoite. Jos valittajana on yhteisö, ilmoita sen nimi ja yhteystiedot.
- laillisen edustajan, asiamiehen tai muun valituksen laatineen henkilön nimi ja postiosoite, puhelinnumero ja muut tarpeelliset yhteystiedot, kuten sähköpostiosoite
- sellainen postiosoite ja mahdollinen muu osoite, johon oikeudenkäyntiin liittyvät asiakirjat voidaan lähettää (prosessiosoite). Hallinto-oikeus voi valita, mihin osoitteeseen se toimittaa asiakirjat, jos sille on ilmoitettu useampia prosessiosoitteita tai jos yhtäkään ilmoitettua yhteystietoa ei ole nimetty prosessiosoitteeksi.
- päätös, johon haetaan muutosta
- päätöksen kohta, johon haetaan muutosta
- mitä muutoksia päätökseen vaaditaan
- perusteet, joilla muutosta vaaditaan
- mihin valitusoikeus perustuu, jos valituksen kohteena oleva päätös ei kohdistu valittajaan

Yhteystietojen muutoksesta on ilmoitettava viipymättä hallinto-oikeudelle valituksen vireillä olon aikana.

Valituksen liitteet

- aluehallintoviraston päätös, johon muutosta haetaan (alkuperäisenä tai jäljennöksenä)
- todistus siitä, minä päivänä aluehallintoviraston päätös on saatu tiedoksi, tai muu selvitys valitusajan alkamisen ajankohdasta
- asiakirjat, joita käytetään vaatimusten tukena (jollei niitä ole toimitettu jo aiemmin aluehallintovirastoon)
- valtakirja
  - asiamiehen on liitettävä valitukseen valittajalta saatu valtakirja – ellei hän ole asianajaja, julkinen oikeusavustaja tai sellainen oikeudenkäyntiavustaja, joka määrittellään luvan saaneista oikeudenkäyntiavustajista annetussa laissa (715/2011).
  - asiamiehen ei tarvitse toimittaa valtakirjaa, jos hallinto-oikeuteen toimitetaan sellainen sähköinen asiakirja, jossa on selvitys asiamiehen toimivallasta. Asiamiehen ei myöskään tarvitse esittää valtakirjaa, jos valittaja on antanut valtuutuksen suullisesti tuomioistuimessa tai jos asiamies on toiminut asiamiehenä asian aikaisemmassa käsittelyvaiheessa.

Lähetä valitus hallinto-oikeuteen

Hallinto-oikeuden yhteystiedot ovat:

Vaasan hallinto-oikeus

Korsholmanpuistikko 43, 4. krs (käyntiosoite)

PL 204, 65101 Vaasa (postiosoite)

sähköposti: vaasa.hao@oikeus.fi

puhelinvaihe: 029 56 42 611

asiakaspalvelu: 029 56 42 780 (avoinna ma–pe kello 8.00–16.15)

telekopio (fax): 029 56 42 760

Valituksen saapuminen määräajassa on valittajan vastuulla, kun se lähetetään postitse, sähköpostitse, telekopiona tai lähetin välityksellä. Suljetussa laitoksessa oleva henkilö voi antaa valituskirjelmän valitusajan kuluessa myös sille henkilölle, joka on määrätty laitoksessa tätä tehtävää hoitamaan tai laitoksen johtajalle.

Valituksen on oltava perillä hallinto-oikeuden kirjaamossa viimeistään valitusajan viimeisenä päivänä ennen hallinto-oikeuden aukioloajan päättymistä.

Valituksen voi tehdä myös hallinto- ja erityistuomioistuinten asiointipalvelussa osoitteessa <https://asiointi.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet>

Tämä asiakirja LSSAVI/3524/2023 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument LSSAVI/3524/2023 har godkänts elektroniskt

Esittelijä Teittinen Assi 20.12.2023 08:27

Ratkaisija Rantanen Sanni 20.12.2023 08:30

Puheenjohtaja Honkela Tanja 20.12.2023 08:06